

Investigation of Factors Affecting Student/Institutional Satisfaction In Vocational Education Practice (An Evaluation Based Research On The BVT 3+1 System)

Mehmet Ölmez^{1,a,*}

¹ Malatya OIZ Vocational School, İnönü University, Malatya, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 23/03/2024

Accepted: 25/06/2024

JEL Codes: I20, M54, M10, A21

ABSTRACT

With this study, the changes in the application systems of vocational schools in Türkiye in the last ten years were investigated. By scanning the national and international literature, studies on student/institution satisfaction were examined and variables affecting student satisfaction in higher education institutions were determined. As a result of the literature, it has been seen that students have problems being employed after graduation and gaining sufficient professional and technical knowledge because vocational schools do not sufficiently support theoretical knowledge with applied training. In order to solve the problem, in recent years, a new applied education model, "3+1 Vocational Education Application in Business Administration (VEE)", has started to be used as a pilot study in some vocational schools and has been successful. The student, who took theoretical courses at school for three semesters with the VEE application, participated in the VEE application in the business for one semester. This study aimed to measure the satisfaction levels of Inonu University OIZ Vocational School students/institutions with the VEE application model, which has been in use for about four years. During the 2021-2022 fall and spring education period of Inonu University OIZ Vocational School, a face-to-face survey method was applied to a total of 460 people, including 230 students and 230 business managers. Data entries of the surveys were made with the SPSS 26 program, participants' satisfaction with the VEE application was examined, and suggestions were made to improve student/enterprise satisfaction levels. In the study, it was seen that satisfaction with the VEE application had a high impact on employment. It is seen that students' satisfaction with the VEE application has a 98% positive impact on their acceptance of the job offer.

Keywords: Vocational education in enterprises, 3+1 education system, student and business satisfaction, vocational college

Mesleki Eğitim Uygulamasında Öğrenci/Kurum Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi (3+1 İME Sistemine Yönelik Bir Değerlendirme)

Süreç

Geliş: 23/03/2024

Kabul: 25/06/2024

Jel Kodları: I20, M54, M10, A21

Öz

Bu çalışma ile Türkiye'de son on yıl içerisinde, meslek yüksekokullarının uygulama sistemlerinde yaşanan değişimler araştırılmıştır. Ulusal ve uluslararası alan yazın taranarak öğrenci/kurum memnuniyeti ile ilgili çalışmalar incelenmiş ve yükseköğretim kurumlarında öğrenci memnuniyetini etkileyen değişkenler belirlenmiştir. Yapılan alan yazın sonucunda meslek yüksekokullarının teorik bilgileri uygulamalı eğitimle yeterince desteklemediği için öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam edilmede ve yeterli mesleki ve teknik bilgi kazanmalarında sorun yaşadığı görülmüştür. Sorunu çözmek adına son yıllarda yeni bir uygulamalı eğitim modeli olan "3+1 İşletmede Mesleki Eğitim Uygulaması (İME)" bazı meslek yüksekokullarında pilot çalışma olarak kullanılmaya başlanmış ve başarılı olmuştur. İME uygulaması ile 3 dönem okulda teorik ders alan öğrenci 1 dönem boyunca işletmede İME uygulamasına katılmıştır. Yapılan bu çalışma ile İME uygulamasını yaklaşık dört yıldır devam ettiren İnönü Üniversitesi OSB MYO öğrencilerinin/kurumların bu modelden memnuniyet durumlarını ölçmek amaçlanmıştır. İnönü Üniversitesi OSB MYO 2023-2024 güz ve bahar eğitim dönemi içerisinde 230 öğrenci ve 230 işletme yöneticilerinin katıldığı toplamda 460 kişi ile yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. SPSS 26 programı ile anketlerin veri girişleri yapılmış ve katılımcıların İME uygulamasından memnuniyet unsurları incelenmiş ve öğrenci/işletme memnuniyet durumlarının geliştirilmesi için önerilerde bulunulmuştur. Yapılan çalışmada İME uygulamasındaki memnuniyetin istihdama etkisinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin İME uygulamasından memnuniyet durumlarının iş teklifini kabul etme durumlarını %98 olumlu etkilediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşletmede Mesleki Eğitim, İME, 3+1 Eğitim Sistemi, Öğrenci ve İşletme Memnuniyeti

License

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License International License

olmez23@hotmail.com

ORCID ID: [0000-0002-1462-1241](https://orcid.org/0000-0002-1462-1241)

How to Cite: Ölmez M (2024) Investigation of Factors Affecting Student/Institutional Satisfaction In Vocational Education Practice (An Evaluation Based Research On The BVT 3+1 System), Journal of Economics and Administrative Sciences, 25(3): 333-348, DOI:10.37880/cumuiibf.1457549

Giriş

Bir toplumun mesleki ve teknik eğitim uygulamaları açısından bilgi ve beceri kazanma sürecinin başladığı en önemli ve saygın kurumlar arasında üniversiteler gelmektedir. Üniversiteler 21. Yüzyılda başta nitelikli ara eleman yetiştirme süreci olan mesleki eğitimde teknoloji, rekabet ve küreselleşme gibi değişimlerden büyük ölçüde etkilenmiştir (Altbach Reisberg & Rumbley, 2009:788). Öğrencilerin çalışma yaşamında ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri kazanma süreci olan mesleki ve teknik eğitimin amacı, öğrencilerin iş yaşamında yeni bilgi ve becerilerle donatılması ve aktif işgücünün hem nicelik hem de nitelik olarak tanınmalarının sağlanmasıdır. Mesleki ve teknik eğitim uygulama alanında geçmişten günümüze birçok program denenmiş ve en iyiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Mesleki ve teknik eğitim ve uygulamasına stratejik yönetim açısından bakıldığında; öğrencilerin memnuniyetini artırmak ve kurum imajını güçlendirmek amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin güvenini sağlayarak nitelik bakımından sayısını artırmak açısından da önem taşımaktadır (Küçüköksel ve Akpınar, 2016:2-12). Bu süreç öğrencilerin yazma, araştırma, eleştirel düşünme ve iletişim kanallarını etkili kullanma becerilerini de geliştirmektedir (Ozan ve Yolcu, 2022: 987).

İş dünyası, istihdam etmek istediği personelden donanımlı ve yetkinliği en üst seviyede olan eğitilmiş kişiler beklerken aynı şekilde ilgili bölümlerden mezun öğrenciler de iyi şartlarda bir iş sahibi olmayı ve aldıkları mesleki eğitim ile iş dünyasına girmeyi arzu etmektedir (Yumurtacı, 2018: 232). Ancak bu karşılıklı beklentiler uyuşmadığından dolayı nitelikli eleman eksikliği ve işsizlik sorunu aynı andan oluşmaktadır. Kayaalp'e (2018) göre, bu sorunun temel nedeni MYO'da yapılan staj döneminin yeterince işlevsel olmaması ve MYO'ların donanım eksikliğinin olmasıdır. Türkiye'de nitelikli ara eleman gereksinimine ihtiyaç duyulması ile beraber üniversite mezunu işsiz sayısının fazla olması mesleki ve teknik eğitime yeterli düzeyde önem verilmediğini göstermektedir.

Mesleki ve teknik eğitim lisesi ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş dünyası ve okul döneminde ilk etkileşimi genellikle yaz dönemlerinde 15 ile 30 gün arasında yaptıkları staj uygulamaları ile başlamaktadır (Dilay, 2015: 1). Bu sürenin kısa olması ve yaz dönemlerinde eğitimcilerin tatile girmesinden dolayı denetimlerde bazı problemler oluşmaktadır. Özellikle staj süresinin kısa olması öğrencinin geçici bir personel olarak görülmesinden dolayı stajdan beklenen katkı istenilen düzeyde olmamaktadır (Kaya, 2014: 351). Bu problemin çözümü adına öğrencilerin uygulamalı eğitimlerini daha verimli geçirmesi ve iş dünyasının nitelikli eleman sorununun çözülmesi için YÖK tarafından 2011 yılında yapılan çalışmalar sonucunda staj uygulaması için yeni bir bakış açısı geliştirilmiştir. YÖK tarafından geliştirilen ve ilk defa Sakarya Üniversitesinde uygulanan 3+1 modeli ile nitelikli işgücünün temelleri atılmıştır (Özkan ve Alan, 2022: 154).

İşletmede mesleki eğitim (İME) çalışması ya da 3+1 modeli ile öğrenciler bir dönem boyunca işletmede tam gün esasına bağlı kalarak devam etmekte ve belli bir oranda maaş hakkı elde etmektedir (Arpat vd, 2017: 79). Bu model

OSB MYO'larında pilot çalışma olarak uygulanmış ve başarılı olmasından dolayı yakın zaman içerisinde tüm meslek yüksekokullarında aşamalı olarak uygulamaya başlamıştır.

Alan yazın taramasında 3+1 İME uygulamasının daha yeni bir sistem olduğu ve ilk aşamasının Sakarya Üniversitesi Meslek Yüksekokullarında bir eğitim modeli olarak uygulanmaya başladığı görülmektedir. "İşletmede Mesleki Eğitim Modeli" yeni bir eğitim uygulama sistemi olduğundan dolayı bu alandaki çalışmalar her geçen gün daha da artmaktadır. Bu çalışmaya yönelik benzer çalışmalar ve bulgular bulunmaktadır. Örneğin, Özkan ve Alan (2022) 3+1 İME uygulamasından öğrencilerin memnuniyetlerinin %84,4 olduğunu ve öğrencilerin en büyük sorunlarının İME uygulaması yapacakları işyerlerinin yeterli sayıda olmaması ve bu yerlerinde ücret ödememesi olduğu sonucuna varmıştır. Çolaksel (2019), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm Bölümü Öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada 181 kişi ile görüşme gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda 3+1 işyeri eğitimi uygulamasından memnuniyeti %82 olarak tespit etmiştir. Arpat ve diğerlerinin (2017), Honaz Meslek Yüksekokulunda gerçekleştirmiş olduğu işbaşı eğitiminden duyulan memnuniyet algısının cinsiyet, öğrenim türü, akademik ortalama ve sigortalayan kurum ile aralarında anlamlı bir fark bulmazken; dönem, program, işletmenin faaliyet alanı ile servis hizmeti sunması arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştir. Dikmen ve Baysal (2017) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların büyük bir çoğunluğu işyeri eğitiminin Üniversite-Sanayi İşbirliği'ne katkı sağladığını belirtmiştir. Aynı araştırmada katılımcıların %92'sinin bu modelin okulda verilen eğitim ile örtüştüğünü söylemişlerdir. Tektaş ve diğerlerinin (2016) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin işletmede mesleki eğitimden memnun olduklarını ancak işletmelerin kendilerini ucuz bir işgücü olduklarını gördüklerinden dolayı gereksiz işlerde kullandıklarını belirtmiştir. Çelik ve Ağaçdelen'e (2015) göre; Meslek yüksekokullarında uygulanan stajın öğrencilerin nitelik kazanmada yetersiz olduğu bunun için daha uzun süreli uygulamalı bir eğitime ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Kazu'ya (2000) göre, "İşletmede Mesleki Eğitimlerde" genel sorumluluk koordinatör öğretmenlerde olmasına rağmen bu koordinatör öğretmenlerin yetiştirilmesine ve eğitime yönelik herhangi bir çalışmanın yapılmadığını belirtmiştir. Bu koordinatör eğitimcilerin eğitime ve denetimine yönelik eğitim çalışmalarının yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Alan yazın taraması sonucunda yapılan bilimsel çalışmaların büyük bir çoğunluğunda işletmede mesleki eğitim uygulaması için genel olarak başarılı bir sistem olduğu sonucuna varılmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Mesleki ve Teknik Eğitim Kavramı ve Amacı

Eğitim genel ve mesleki eğitim olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır. Bireylerin bilgi, beceri ve tavırlar geliştirmeyi amaçlayan eğitime genel eğitim belirli bir meslek alanında başarılı çalışmalar kazandıran eğitime ise mesleki eğitim denilmektedir. Genel eğitim insanlara daha

çok genel kültür kazandırırken mesleki eğitim ise mesleki kültür kazandırmaktadır. Bu iki eğitim ise bir bütünün parçaları şeklinde görülmekte ve birbirini tamamlamaktadır. Toplumumuzda mesleki eğitim 19. yy kadar daha çok çıraklık sistemi ile yürütülmüştür. Cumhuriyetin kuruluşu ile beraber 44 mesleki eğitim kurulmuş ve bu sayı günümüzde binleri geçmiştir. Atatürk o dönemlerde mesleki okullara sürekli ziyaretler yaparak mesleki ve teknik eğitimin önemini sürekli vurgulamış ve 1928 yılında TBMM'nin açılış toplantısında mesleki eğitimin ilk düzeyden en yüksek dereceye kadar temin edilmesi ve oluşturulması Milli Eğitimin temel politikası olduğunu söylemiştir. Atatürk, erkek ve kız öğrencilerin eğitimin tüm kademelerinde ekonomik hayata etkili ve verimli bir şekilde yetiştirilmesi gerektiğini vurgulayarak mesleki eğitimin ilköğretimden yükseköğretime kadar kurulması gerektiğini belirtmiştir (Doğan, 2019: 167-173).

Mesleki ve teknik eğitimin temel amacı ise iş dünyasındaki ara eleman sorununu çözmek ve nitelikli elemanları iş dünyasına kazandırmaktır. Mesleki ve teknik eğitim ile ülkelerin işsizlik oranları azaltılmakta ve tüm sektörlerde istihdam imkânlarını artmaktadır. Bu amaç doğrultusunda MEB ve YÖK tarafından mesleki ve teknik eğitim liseleri ve yüksekokulları kurulmaktadır. Bu sayı her geçen gün artmasına rağmen iş dünyasının istediği nitelikli eleman problemi halen devam etmektedir. Sarıbıyık'a (2013) göre; Türkiye'de iş dünyası ile eğitim kurumları arasında işbirliğinin devam etmesine rağmen eğitim kurumlarındaki atölye, laboratuvar ve uygulama alanlarının sektörün gerisinde kalmasından ve gelişen teknolojiye ayak uyduramamasından dolayı eğitim kurumları istenilen düzeyde kendini güncelleyememektedir.

3+1 İşletmede Mesleki Eğitim Kavramı

3+1 İşletmede mesleki eğitim modeli öğrencilerin teorik eğitimlerinin uygulama ile birleştirdiği mesleki açıdan nitelik sağlandığı ve eğitimin üç döneminin okulda teorik, bir döneminin işletmede uygulamalı olarak gerçekleştirilmesini öngören modeldir (Sarıbıyık, 2013: 39). YÖK tarafından 2017 yılında yasalaşan ve MYO'larda beceri odaklı insan kaynağını karşılayacak 3+1 İşletmede mesleki eğitim sistemini uygulayan OSB MYO'ların

açılması teşvik edilmektedir (YÖK, 2019). İME uygulaması ile öğrencilerin okulda almış oldukları teorik bilgileri işletmede daha geniş bir zaman içerisinde uygulama fırsatı bulacaktır. Tam gün ve bir eğitim öğretim dönemi olarak kesintisiz bir şekilde işletmede yer alan öğrencinin istihdam edilmesi daha da kolaylaşmaktadır.

Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim

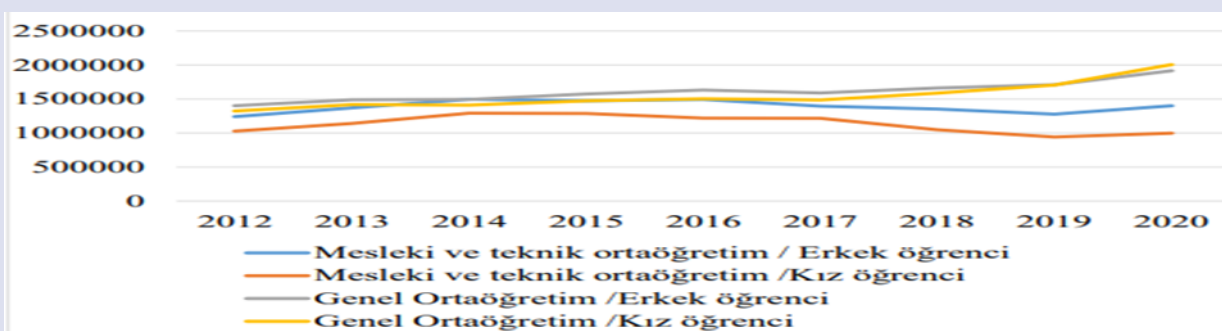
Dünyanın birçok bölgesinde öğrenciler zorunlu temel eğitimlerini tamamladıktan sonra Yükseköğretimlerine devam etmekte ya da iş yaşamına geçiş yapmaktadır.

Özellikle ABD, Japonya ve bazı Avrupa ülkeleri zorunlu temel eğitimini tamamlayan öğrencileri çıraklık eğitimine yönlendirmektedir. Bu eğitim sistemi ile öğrenciler iş yeri uygulamasını ve temel eğitimlerini aynı anda eş zamanlı olarak yürütmektedir. Bu eğitimleri tam zamanlı uygulayan ülkelerden bazıları İtalya, İsveç, Belçika ve Fransa'dır (Uçar ve Özerbaş, 2013: 242-253). Almanya'da ise ikili sistem olarak adlandırılan ve iş dünyası birlikteliği ile yürütülen mesleki eğitim sistemi mevcuttur (Özdemir, 2011: 29).

Bu eğitim sistemini dünyanın birçok yerinde görmek mümkündür. Örneğin, "İngiltere'de Block Release Time, Almanya'da Dual System, Amerika'da Cooperative Education" adı ile anılan birçok uygulamalı eğitimler bulunmaktadır. Türkiye'de uygulanan mesleki eğitim uygulaması Almanya'da uzun yıllardır uygulanan "dual sistemi" ile benzerlik göstermektedir (Özer, 2020: 49).

Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim

Türkiye'de eğitim sistemi genel ve mesleki liseler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri verilerine göre, MEB'e bağlı okullarda 2021-2022 yılı içerisinde 19 milyon 155 bin 571 öğrenci örgün eğitim almış ve bu öğrencilerin 1.833.717'sini mesleki ve teknik eğitim öğrencileri oluşturmuştur. Bu öğrencilerin yaklaşık 645 bini kız öğrenci ve yaklaşık 1.2 milyonu ise erkek öğrencidir. Aynı yıllar içerisinde Milli Eğitimden mezun olan bu öğrencilerin Çizelge 1'deki yükseköğretim tercihlerine bakıldığında ise meslek yüksekokullarını tercih eden öğrenci sayısı 779.924 kişi iken bu öğrencilerin yaklaşık 370 bin kişisi erkek iken 410 bin kişi ise kadındır.

Resim 1. Yıllara Göre Mesleki ve Genel Ortaöğretimdeki Öğrenci Sayıları
Figure 1. Number of Students in Vocational and General Secondary Education by Years

Kaynak: (Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri, 2022: 137)

Çizelge 1. Yıllara Göre Meslek Yüksekokullarını Tercih Eden Öğrenci Sayıları

Table 1. Number of Students Preferring Vocational Schools by Years

Eğitim Dönemleri	Erkek Öğrenci Sayısı	Kadın Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
2017-2018 Eğitim Dönemi Tercihleri	266,748	298,473	565,221
2018-2019 Eğitim Dönemi Tercihleri	323,867	325,738	649,605
2019-2020 Eğitim Dönemi Tercihleri	323,613	338,244	661,857
2020-2021 Eğitim Dönemi Tercihleri	375,223	417,943	793,166
2021-2022 Eğitim Dönemi Tercihleri	369,115	410,809	779,924

Kaynak: (YÖK Bilgi Yönetim Sistemleri, 2022)

Çizelge 2. Öğrencilerin Lise Mezuniyet Durumlarına Göre Üniversite Tercihleri

Table 2. University Preferences of Students According to High School Graduation Status

Eğitim Türü	Genel Lise Mezunlarının Üniversite Tercihleri		Mesleki ve Teknik Lise Mezunlarının Üniversite Tercihleri	
	n	%	n	%
Memnuniyet Ölçüsü				
Lisans	365,763	18,2	36,461	3,9
On lisans	213,567	10,6	148,155	16,0
Açık öğretim	76,399	3,8	55,215	6,0
Toplam	655,729	32,6	239,831	26,0
Yerleşemeyen Öğrenciler	1,356,278	67,4	68,5114	74,1
Toplam Başvuru	2,012,007	100	924,945	100

Kaynak: (YÖK Bilgi Yönetim Sistemleri, 2022)

Çizelge 3. Normallik Test Analizi

Table 3. Normality Test Analysis

	N	\bar{x}	Skewness	Std	Kurtosis	Std	Kol.Smironov	Shapiro-Wilk
Öğrenci	230	4,21	-1,211	,160	1,734	,320	,258	,784
İşletme Yöneticileri	230	4,61	-1,945	0,16	4,206	,320	,239	,742

2012 yılı içerisinde Milli Eğitim sisteminde 4+4+4 sistemine geçilmesi ile beraber Mesleki ve teknik eğitime olan talebi artırmış olmasına rağmen belli dönemlerde artmalar ve azalmalar görülmüştür. Şekil 1’de ve MEB’in 2021-2022 eğitim dönemi verilerinde son üç yıl içerisinde mesleki ve teknik eğitim öğrenci sayısında artış yaşandığı görülmektedir.

Aynı durum Yükseköğretim Kurumlarının öğrenci sayıları içinde geçerli olmuş ve Çizelge 1’de belirtilen verilere göre MYO’larında ki öğrenci sayılarında da son beş yılda artış yaşanmıştır. Ayrıca YÖK Bilgi Yönetim Sistemlerinin verilerine göre 2022 yılı içerisinde Mesleki ve Teknik Lise mezunlarının sayısı 924 bine yükselmiştir.

Yüksek Öğretim Bilgi Sistemleri verilerine göre 2022 yılı YKS tercihlerinde Genel lise mezunlarının %10,6’sı MYO’larını tercih ederken meslek ve teknik lise mezunlarının ise %16’sı Meslek Yüksekokullarını tercih etmişlerdir.

Türkiye’nin uzun yıllardır mücadele ettiği en önemli sorunlarından biri mesleki ve teknik eğitim uygulamaları olmuştur. Ancak yıllar içinde mesleki eğitimin gelişimi ile ilgili önemli değişiklikler olmasına rağmen kalıcı çözümler uygulanamamıştır. Türkiye’de yıllar boyunca işsizlik ve istihdam sorunu bulunurken iş dünyası da istihdam edecek nitelikli eleman bulamamaktan yakınmıştır. Bu durumun en önemli sebeplerinden biride meslek ve teknik eğitimde uygulamanın yetersiz olduğu söylenebilir. Küçüköğsel ve Akpınarın (2016) istihdam odaklı mesleki ve teknik eğitime yönelik sorunlar, talep ve beklentilerine yönelik yaptığı çalışmada MYO öğrencilerinin öğrenim sürecinde yeterince

staj imkânı bulamadığını, öğrencilerin ve işletmelerin daha uzun süreli ve kapsamlı bir staj istediklerini belirtmiştir. Bu uygulamanın yetersiz olduğu MEB ve YÖK tarafından son yıllarda görülmüş ve işletmede mesleki eğitim sistemi olan yeni uygulamalı eğitim modeline geçilmiştir.

Türkiye’de meslek yüksekokullarında yapılan staj ile beraber mesleki ve teknik eğitimin kalitesi de uzun yıllardan bu yana tartışılan bir konudur. Özellikle MYO’lardaki makine ve ekipman gibi fiziki donanım yetersizliği, eğitim kalitesinin düşüklüğü ve bu bölümlerde okuyan kişilere olan olumsuz algı nedeniyle mesleki ve teknik liselere olan talep istenilen seviyede olmamıştır. Ayrıca, Kılıç ve Kuyumcu’nun (2016) belirttiği gibi, teknik eğitim mezunlarının iş dünyası içerisinde kendi alanlarında mühendis ve tekniker arasında bir konumda olmaları, statü ve yetki sorunu yaşamaları öğrencilerin mesleki ve teknik eğitime yönelmelerini olumsuz etkilemektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Anketin Tasarımı ve Güvenirliği

Anket çalışmalarında verilerin güvenilir olması ile bilimsel değerleri arasında doğru orantı vardır (Büyüköztürk, 2014: 15-32). Anket çalışmasının güvenilir bir şekilde oluşması için öncelikle çalışma konusu ile ilgili geçmiş dönemde gerçekleşen anket çalışmaları incelenmiştir (Arpat vd., 2017: 76). Yapılan incelemeler sonucunda anket formu ile ilgili sorulardan derleme yapılmıştır. Bu soru formları hakkında istatistik alanında uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Bu soru formlarının

anlaşılabilirliğini ölçmek amacı ile 12 öğrenci ve 12 işletme yöneticisine ön-test uygulaması yapılmıştır. Ön-testin amacı araştırmaya katılan öğrenci ve yöneticilerin anketi, araştırmacı tarafından hedeflendiği şekilde anlaşılıp anlaşılmadığını test etmektir. Ankette anlaşılmayan kavramların tespiti yapılmış soruların daha açık bir şekilde okunması sağlanmıştır.

Araştırmada veri toplamak amacıyla katılımcılara uygulanan anket formu bu çalışmalar sonucunda iki kısımdan oluşmuştur. Anketin ilk bölümü İnönü Üniversitesi Malatya OSB MYO'nda İME uygulamasına katılan öğrencilerin işletmeye yönelik memnuniyetlerini, ikinci bölüm ise kurum yöneticilerinin öğrencilere yönelik memnuniyetini ölçmektedir. Bu bölümde kullanılan ölçekler 5'li Likert tipi ölçek (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) şeklinde düzenlenmiştir. Araştırma 2023-2024 Güz ve Bahar dönemleri içerisinde İME uygulamasına katılan 230 öğrenci ve 230 işletme yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada ayrıca öğrencilerin ve kurumların İME uygulamasından memnuniyet durumu, öğrencilerin istihdam edilebilme durumları ve memnuniyetin istihdam üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Anket formları öğrenciler ve işletmeler ile yüz yüze araştırma tekniği kullanılarak yapılmıştır. Araştırma ile elde edilen verilerin analizinde SPSS 26 istatistik paket programı kullanılmıştır.

Anket formunun güvenilirlik analiz sonucunda öğrencilere yönelik yapılan ankette Cronbach alfa katsayısı 0,942 ve işletme yöneticilerine yapılan ankette ise Cronbach alfa katsayısı 0,956 olarak hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha katsayısı 0,80 ile 1,0 aralığında yer alan testler yüksek güvenilirliğe sahiptir (Alpar, 2011: 55-72). Anket formunda katılımcılara yöneltilen soruların normal dağılım olup olmadığına bakılmıştır. Çizelge 3'te belirtildiği gibi yapılan dört aşamalı istatistik analiz sonucunda ise hem öğrenci hem de işletme yöneticilere yöneltilen soruların normal dağılmadığı görülmüştür. Bu nedenle parametrik olmayan (non-parametrik) testler olan Mann-Whitney U ve Kruskal wallis testleri kullanılmış (Kalaycı, 2010: 209) ve diğer analiz yöntemleri ile elde edilen sonuçlar Çizelge ve grafikler yardımı ile yorumlanmıştır. Araştırmanın demografik özelliklerini belirlemek için ise frekans ve cross analizi uygulanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 güz ve bahar dönemlerinde İME uygulamasına katılan Malatya OSB MYO öğrencileri ve bu öğrencilerin İME uygulaması yaptıkları işletme yöneticileri oluşturmaktadır. Çalışmada, araştırma tekniklerinden yüz yüze anket tekniği kullanılmıştır. Örneklem seçiminde basit tesadüf yöntem kullanılmıştır. Araştırma evrenini oluşturan 254 (184 güz, 70 bahar dönemi) öğrencinin tamamına ulaşılmak hedeflenmiş, ancak bazı öğrencilerin uygulama eğitimine devam etmemesi, bazılarının ise devamsızlıktan kalmasından dolayı tüm öğrenciler ile görüşme sağlanamamıştır. Elde edilen 235 anketten sadece 5 anket geçersiz sayılmış ve geri kalan 230 anket analize dâhil edilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, İnönü Üniversitesi Malatya OSB MYO'nun İME'ye katılan öğrencilerini ve İME işletme yöneticilerini kapsamaktadır. Ayrıca öğrencilerin ve işletme yöneticilerinin İME uygulaması sırasındaki memnuniyetini etkileyen faktörler incelenmektedir. Bu faktörlerin öğrencilerin ve işletme yöneticilerinin işletmede mesleki eğitimden memnuniyet durumlarına olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi alt amaçlar arasındadır.

Araştırmanın Kapsamı

İnönü Üniversitesi Malatya OSB MYO'nun 12 programında öğrenim görmekte olan ve İME'ye katılan 254 öğrenci ve işletme yöneticileri ile yapılmıştır. Araştırma, İnönü Üniversitesi Malatya OSB MYO öğrencilerinin 2021-2022 eğitim öğretim dönemi içerisinde ki hem güz hem de bahar dönemi kapsamında tüm bölümleri kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bu öğrencilerin, İME uygulaması esnasında yaşamış oldukları olumsuz durumları belirlemek ve bu alanlarda çözüm önerileri sunmak açısından önemli bir araştırma niteliğindedir.

Bu araştırmada genel olarak, meslek yüksekokullarında ki 3+1 sistemindeki öğrencilerin ve işletmelerin memnuniyetleri ile bu memnuniyetleri etkileyen unsurlar ele alınmaktadır. Memnuniyeti etkileyen unsurların öğrencilerin Mesleki ve teknik eğitimi algılayışına etkisi ve öğrencilerin işletmelerde istihdamlarını artırmak için önerilerde bulunulmuştur. Çalışmanın içeriğinde hem öğrenci hem de işletme açısından yapılan ve bir yılı kapsayan bir değerlendirme olması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Betimsel Bulguları

Bu bölümde katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri, İME uygulamasına yönelik memnuniyetleri ve genel değerlendirmelerine yönelik veriler Çizelgeler halinde açıklanmıştır.

Çizelge 4'de belirtildiği gibi 2021-2022 yılı içerisinde toplamda 460 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Bu katılımcıların 230'u öğrenci ve 230'u da işletme yöneticisidir. Dönemlere göre ise bakıldığında 164 öğrenci ve işletme yöneticisi ile güz döneminde anket yapılırken 66 öğrenci ve işletme yöneticisi ile de bahar döneminde anket yapılmıştır. Güz dönemi içerisinde İME uygulamasına katılan öğrencilerin yaklaşık %82'si erkek iken %18'i kadındır. Bahar dönemindeki öğrencilerin ise %74'ü erkek ve %26'sı kadındır. Bahar dönemindeki kadın öğrencilerin sayısında artış olduğu gözlemlenmektedir. İşletme yöneticilerinin ise güz döneminde 13,4'ü ve bahar döneminde de 22,7'si kadındır. Güz döneminde İME uygulamasına en fazla %17 ile elektrik programı öğrencileri katılırken bahar döneminde ise %24 ile bilgisayar teknolojileri programı öğrencileri katılmıştır. Programlar arasındaki sayısal değerlerin farklı olmasının sebebi doluluk oranı ile ilgilidir.

Çizelge 4. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Table 4. Demographic Characteristics of Participants

Dönem	Öğrenci		İşletme Yöneticisi		Toplam
	n	%	n	%	
Güz	164	71,3	164	71,3	71,3
Bahar	66	28,7	66	28,7	28,7
Toplam	230	100,0	66	100,0	100,0
İşletme Yöneticilerinin Cinsiyet Bilgileri			Güz Dönemi		Bahar Dönemi
			n	%	n
					%
Erkek			142	86,6	52
Kadın			22	13,4	14
Toplam			164	100,0	66
Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri			Güz Dönemi		Bahar Dönemi
			n	%	n
					%
Erkek			134	81,7	49
Kadın			30	18,3	17
Toplam			164	100,0	66
Program			Güz Dönemi		Bahar Dönemi
			n	%	n
					%
Elektrik			28	17,1	7
Bilgisayar Teknolojileri			22	13,4	16
Kaynak Teknolojileri			18	11,0	2
Hibrid ve Elektrikli Taşıtlar Teknolojisi			17	10,4	9
Makine			17	10,4	8
İnşaat Teknolojisi			14	8,5	8
İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi			12	7,3	4
Gıda Teknolojisi			12	7,3	10
Elektronik Teknolojisi			10	6,1	2
Tekstil Teknolojisi			7	4,3	0
Elektronik ve Haberleşme Teknolojisi			6	3,7	0
Endüstriyel Kalıpcılık			1	,6	0
Toplam			164	100,0	66

Çizelge 5. Öğrencilerin İME Uygulamasından Memnuniyet Düzeyleri

Table 5. Students' Satisfaction Levels with VEE Application

Memnuniyet Ölçüsü	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	
Çok Zayıf Düzeyde Memnuniyet	4	2,4	4	6,1	3,5
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	5	3,0	1	1,5	2,6
Orta Düzeyde Memnuniyet	12	7,3	1	1,5	5,7
İyi Düzeyde Memnuniyet	31	18,9	13	19,7	19,1
Çok iyi Düzeyde Memnuniyet	112	68,3	47	71,2	69,1
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Öğrencilerin İME Uygulaması Kapsamında İş Yerinden Memnuniyet Düzeyleri

Memnuniyet Ölçüsü	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	
Çok Zayıf Düzeyde Memnuniyet	2	1,2	2	3,0	1,7
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	4	2,4	0	0	1,7
Orta Düzeyde Memnuniyet	9	5,5	1	1,5	4,3
İyi Düzeyde Memnuniyet	29	17,7	11	16,7	17,4
Çok iyi Düzeyde Memnuniyet	120	73,2	52	78,8	74,8
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Araştırma verisine göre öğrencilerin İME uygulamasındaki memnuniyet durumuna bakıldığında öğrencilerin bu uygulamadan %88,2 oranında iyi+ düzeyde memnun oldukları görülmektedir. Çizelge 5'e göre, 2021-2022 Güz Dönemi Öğrencilerin %87'si, Bahar Dönemi öğrencilerinin ise %91'i İME uygulamasından memnun kaldıklarını belirtmektedir. Özellikle bahar dönemindeki öğrencilerin İME uygulamasındaki memnuniyetlerinde bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca Öğrencilerin İME uygulaması kapsamında iş yerinden genel memnuniyet durumlarına bakıldığında %92,2 olduğu görülmektedir. Dönemlere göre bakıldığında ise, güz dönemi öğrencilerin yaklaşık %91'i Bahar dönemi öğrencilerin ise yaklaşık %96'sı iş yerinden memnun olduklarını belirtmiştir. Araştırma verilerine göre güz döneminde, inşaat teknolojisi, makine, kaynak teknolojileri, endüstriyel kalıplılık ve tekstil teknolojisi öğrencilerinin %100'ü İME uygulamasından ve İME uygulamasını yapmış oldukları işyerinden iyi düzeyde memnun kalmışlardır. Hibrid ve elektrikli taşıtlar teknolojisi, iklimlendirme ve soğutma teknolojisi, bilgisayar teknolojileri, elektronik teknolojisi, gıda teknolojisi, makine ve kaynak teknolojileri programındaki öğrencilerin %100'ü bahar döneminde katılmış oldukları İME uygulamasından ve işyerinden memnuniyetlerinin iyi düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 6'da, öğrencilerin İME uygulamasının işletme memnuniyet düzeyleri 5'li likert ölçeğine göre analiz edilmiştir. 2021-2022 Güz döneminde en fazla memnuniyet $\bar{X}=4,72$ ile "İşletmenin öğrencilerin sorunlarına ve önerilerine karşı duyarlılığı iken en az memnuniyet ise $\bar{X}=4,32$ oranında bir katılım ile öğrencilerin İME uygulaması yaptıkları işletmelerin "Uzun vadeli kariyer hedeflerine uygun bir iş yerinin olmadığı" unsuru olmuştur.

Öğrencilerin Bahar döneminde İME uygulamasında ki en fazla memnuniyeti $\bar{X}=4,77$ ile "Maaş ödemesinin zamanında yapılması" olurken en az memnuniyeti ise $\bar{X}=4,42$ ile "Yemek Kalitesi" unsuru olmuştur.

Çizelge 7'deki araştırma verisine göre öğrencilerin İME uygulaması bittikten sonra aynı kurumda çalışma isteklerine bakıldığında %73'ü devam etmek istediğini belirtmektedir. Güz dönemi öğrencilerin yaklaşık %74'ü, bahar dönemi öğrencilerin ise yaklaşık %70'i aynı işletmede çalışmak istediklerini söylemiştir. İME uygulamasına katılan öğrencilerin %52,6'sına iş teklifi yapılmış olup dönemlere göre ise güz dönemi öğrencilerin %56'sı, bahar dönemi öğrencilerin ise yaklaşık %44'ü kendilerine iş teklifi yapıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin %20,9'u iş telifini kabul ettiğini belirtmişlerdir. Ayrıca güz dönemi öğrencilerin yaklaşık %80'i, bahar dönemi öğrencilerin ise %73'ü işletmeler tarafından ödenen maaştan memnun olduklarını belirtmiştir. Araştırma verisine göre öğrencilerin İME uygulamasından memnuniyet durumlarının iş teklifini kabul etme durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. İş yerinden iyi+ düzeyde memnun olduklarını belirten öğrencilerin %98'i iş teklifini kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Aynı veride güz döneminde İME uygulamasına katılan inşaat teknolojisi, endüstriyel kalıplılık ve tekstil teknolojisi öğrencilerinin %100'ü işletmede çalışmaya devam etmek istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca aynı dönemde tekstil teknolojisi öğrencilerin %86'sına, inşaat teknolojisi programı öğrencilerin %71'üne iş teklifi yapılmıştır. Ancak öğrencilerin askeri, polislik, lisans tamamlama eğitimlerine katılmak istemeleri ile beraber başka illerde ikametgâh etmelerinden dolayı bu iş tekliflerini kabul etmemektedir. Benzer durum bahar dönemindeki öğrenciler içinde geçerlidir. Bu sorun sanayinin kalifiye eleman bulma konusunda en büyük problemi olarak görülmektedir.

Çizelge 6. Öğrencilerin İşletmelerdeki İME Uygulaması Kriterlerine Göre Memnuniyet Düzeyleri

Table 6. Satisfaction Levels of Students According to VTE Application Criteria in Businesses

İş Yeri Uygulaması Kriterleri	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1- Yemek kalitesi	4,54	,721	4,42	,986
2- Servis hizmetleri	4,55	,853	4,41	,987
3- Öğrencilerin Sorunlarını ve önerilerini iletebilme kolaylığı	4,69	,622	4,67	,713
4-İşletmenin Öğrencilerin sorunlarına ve önerilerine karşı duyarlılığı	4,72	,602	4,65	,634
5- Öğrencileri ilgilendiren duyuruların zamanında ve etkin olarak yapılması	4,68	,662	4,71	,588
6- Tüm personele adil davrandığı gibi davranılması	4,65	,723	4,67	,649
7- Yöneticilerin öğrencilerin görüşlerini almaları	4,58	,842	4,61	,747
8- Çalışanların iş güvenliğinin sağlanması	4,68	,717	4,74	,550
9- Çalışılan ortamın fiziki şartlar (Isınma, tuvalet vb.) bakımından uygunluğu	4,50	,896	4,71	,574
10- Çalışılan ortamın teknik araç-gereç ve büro ortamı bakımından yeterliliği	4,70	,668	4,70	,617
11- Sağlık açısından temizliğe gereken önemin verilmesi	4,62	,703	4,67	,583
12- Huzurlu bir çalışma ortamının varlığı	4,62	,676	4,62	,723
13- Mesai arkadaşları ile uyumlu bir ekip çalışması içinde bulunma	4,71	,636	4,73	,630
14- Maaş ödemesinin zamanında yapılması	4,64	,871	4,77	,685
15- İş yeri Sorumlusunun öğrencilerin haklarını gözetmen ve onların firma içerisindeki sevgi, idaresi ve eğitimi hususlarında her zaman destek olunması	4,68	,634	4,73	,536
16- Uzun vadeli kariyer hedeflerine uygun bir iş yerinin bulunması	4,32	,997	4,48	,794
17-İME Eğitimine katılacak öğrencilere iş yerini seçmelerini tavsiye durumu	4,46	,916	4,64	,679

Çizelge 7. Öğrencilerin İME Uygulaması Yaptıkları İşletmelerde İstihdam Edilme İstekleri

Table 7. Students' Desires to Be Employed in Enterprises Where They Perform VEE Application

	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Evet, İşletmede Devam Etmek İstiyor	122	74,4	46	69,7	73,0
Hayır, Devam Etmek İstemiyor	42	25,6	20	30,3	27,0
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Öğrencilere İş Teklifi Yapılma Durumu

	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Evet, Yapıldı	92	56,1	29	43,9	52,6
Hayır, Yapılmadı	72	43,9	37	56,1	47,4
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Öğrencilerin İş Teklifini Kabul Etme Durumları

	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Evet, Kabul Ettim	37	22,6	11	16,7	20,9
Hayır, Kabul Etmedim	55	33,5	18	27,2	47,8
Teklif Yapılmadı	72	43,9	37	56,1	31,3
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Öğrencilerin Aldıkları Maaştan Memnuniyet Durumu

	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Evet, Memnunum	131	79,9	48	72,7	77,8
Hayır, Memnun Değilim	33	20,1	18	27,3	22,2
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Öğrencilerin İME Uygulaması Memnuniyet Düzeyleri ile İş Teklifini Kabul Etme Durumlarının Karşılaştırılması

Memnuniyet Düzeyleri	n/%	Hayır, Kabul Etmedim	Evet, Kabul Ettim	İş Teklifi Yapılmadı	Toplam
Çok Zayıf Düzeyde Memnuniyet	n 1	0	3	4	
	% 1,4%	0,0%	2,7%	1,7%	
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	n 3	1	0	4	
	% 4,2%	2,1%	0,0%	1,7%	
Orta Düzeyde Memnuniyet	n 4	0	6	10	
	% 5,6%	0,0%	5,5%	4,3%	
İyi Düzeyde Memnuniyet	n 10	8	22	40	
	% 13,9%	16,7%	20,0%	17,4%	
Çok İyi Düzeyde Memnuniyet	n 54	39	79	172	
	% 75,0%	81,3%	71,8%	74,8%	
Toplam	n 72	48	110	230	
	% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Çizelge 8. İşletmelerin İME Uygulamasından Memnuniyet Düzeyleri

Table 8. Satisfaction Levels of Enterprises with VEE Application

Memnuniyet Ölçüsü	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	3	1,8	0	0	1,3
Orta Düzeyde Memnuniyet	5	3,0	0	0	2,2
İyi Düzeyde Memnuniyet	33	20,1	1	1,5	14,8
Çok İyi Düzeyde Memnuniyet	123	75,0	65	98,5	81,7
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

İşletmelerin İME Uygulaması Kapsamında Her Dönem Öğrenci Taleplerindeki Memnuniyet Düzeyleri

Memnuniyet Ölçüsü	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Çok Zayıf Düzeyde Memnuniyet	2	1,2	0	0	0,9
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	3	1,8	0	0	1,3
Orta Düzeyde Memnuniyet	5	3,0	1	1,5	2,6
İyi Düzeyde Memnuniyet	32	19,5	13	19,7	19,6
Çok İyi Düzeyde Memnuniyet	122	74,4	52	78,8	75,7
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

İşletmelerin İME Uygulamasına Katılan Öğrencilerden Genel Memnuniyet Düzeyleri

Memnuniyet Ölçüsü	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Çok Zayıf Düzeyde Memnuniyet	1	,6	0	0	0,4
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	1	,6	0	0	0,4
Orta Düzeyde Memnuniyet	5	3,0	0	0	2,2
İyi Düzeyde Memnuniyet	28	17,1	6	9,1	14,8
Çok İyi Düzeyde Memnuniyet	129	78,7	60	90,9	82,2
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

İşletmelerin İME Uygulamasına Katılan Öğrencilerin İstihdam Edilmesine Katılım Düzeyleri

Memnuniyet Ölçüsü	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ		TOPLAM
	n	%	n	%	%
Çok Zayıf Düzeyde Memnuniyet	4	2,4	0	0	1,7
Zayıf Düzeyde Memnuniyet	1	,6	0	0	0,4
Orta Düzeyde Memnuniyet	5	3,0	1	1,5	2,6
İyi Düzeyde Memnuniyet	31	18,9	3	4,5	14,8
Çok İyi Düzeyde Memnuniyet	123	75,0	62	94,0	80,4
Toplam	164	100,0	66	100,0	100,0

Çizelge 9. İşletmelerin İME Uygulaması Kriterlerine Göre Öğrencilerden Memnuniyet Düzeyleri

Table 9. Satisfaction Levels of Students According to Businesses' VEE Application Criteria

İş Yeri Uygulaması Kriterleri	GÜZ DÖNEMİ		BAHAR DÖNEMİ	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1- Mezuniyetten sonra benzer birimde istihdam edilme durumu	4,94	,774	4,73	,471
2- Üstlerine ve çalışma arkadaşlarına karşı gösterdiği nezaket ve saygı	4,93	,251	4,91	,518
3- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kurallara uyuma	4,84	,415	4,83	,571
4- İş yeri kurallarına uyma	4,80	,530	4,94	,240
5- İş yerinin gerektirdiği güvenlik tedbirlerine uyma	4,80	,494	4,92	,267
6- Uyumlu çalışma	4,79	,594	4,74	,506
7- Görevlerini eksiksiz ve zamanında yapma	4,77	,582	4,86	,346
8- Takım çalışmasına uyma	4,77	,571	4,79	,621
9- İş yerindeki araç-gereçleri uygun kullanma ve koruma	4,76	,503	4,80	,502
10- Kendini ifade etme ve etkili iletişimi kullanabilme yeteneği	4,76	,552	4,65	,668
11- İşindeki istek ve gayreti	4,74	,635	4,68	,636
12- Çalışma saatlerine uyma	4,71	,683	4,8	,471
13- Mesleği ile ilgili sorumluluk alma ve farkında olma	4,71	,595	4,67	,664
14- Öneri ve eleştirilere açık olma	4,71	,604	4,62	,739
15- Yaptığı işi raporlama	4,66	,649	4,61	,699
16- Teorik bilgilerini pratiğe uyarlama	4,61	,641	4,76	,528
17- Fiziki ve zihinsel yorgunluğa dayanıklılık	4,60	,723	4,59	,679
18- İş ile ilgili öneriler geliştirme	4,59	,726	4,68	,612
19- Mesleği ile ilgili temel kavramları bilme	4,53	,659	4,62	,548

Araştırma verisine göre işletmelerin İME uygulamasından memnuniyet düzeylerine bakıldığında işletmelerin %96,5'i iyi+ düzeyde memnun olduğunu belirtmişlerdir. Dönemsel olarak bakıldığında ise güz dönemindeki işletmelerin yaklaşık %95'i bahar dönemindeki işletmelerin %100'ü İME uygulamasından memnun kalmışlardır. Aynı verilerde güz dönemindeki işletmelerin yaklaşık %93,9'u bir sonraki dönem İME uygulamasından öğrenci talep edeceklerine yönelik olumlu görüş belirtirken bahar dönemindeki işletmelerin yaklaşık %99'u bir sonraki dönem İME uygulamasından öğrenci talep edeceklerini söylemiştir.

Güz dönemindeki işletmelerin İME uygulamasına katılan öğrencilerden memnuniyetleri yaklaşık %96 iken bahar dönemindeki işletmelerin memnuniyetleri

%100'dür. Güz dönemindeki işletmelerin İME uygulamasına katılan öğrencilerin istihdam edilmesine %94 olumlu baktıklarını belirtirken; bahar dönemindeki işletmelerin ise yaklaşık %99'u işletmelerinde öğrencilerin istihdamlarına olumlu düzeyde baktıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma verisine göre işletmelerin İME uygulamasından memnuniyet düzeylerine bakıldığında güz dönemindeki işletmelerin %100'ü endüstriyel kalıplılık, makine ve bilgisayar teknolojileri bölümü işletmelerin %95'i İME uygulamasından iyi düzeyde memnun oldukları görülmektedir. Bahar döneminde ise gıda teknolojisi programı hariç işletmelerin %100'ü İME uygulamasından iyi düzeyde memnun olduklarını belirtmişlerdir.

İşletmelerin programlara göre İME uygulamasına katılan öğrencilerden memnuniyet düzeylerine bakıldığında işletmelerin %100'ü hibrid ve elektrikli taşıtlar teknolojisi, iklimlendirme ve soğutma teknolojisi, bilgisayar teknolojileri, elektronik ve haberleşme teknolojisi, inşaat teknolojisi, tekstil teknolojisi ve endüstriyel kalıpcılık programı öğrencilerinde iyi düzeyde memnun oldukları görülmektedir.

İşletmelerin programlara göre İME uygulamasına katılan öğrencilerin istihdam edilmesine bakıldığında güz dönemindeki işletmelerin, hibrid ve elektrikli taşıtlar teknolojisi, iklimlendirme ve soğutma teknolojisi, elektronik ve haberleşme teknolojisi, makine, endüstriyel kalıpcılık ve tekstil teknolojisi programındaki öğrencilerin istihdam edilmesine %100 oranında olumlu baktıkları görülmektedir. Bahar döneminde ise gıda bölümü işletmesi dışındaki tüm işletmeler İME programına katılan öğrencilerin istihdam edilmesine %100 oranında olumlu bakmaktadır.

Çizelge 9'da 2021-2022 Güz Dönemi içerisinde işletmelerin memnuniyet düzeylerine bakıldığında en fazla memnuniyet $\bar{X}=4,93$ ile öğrencilerin "Üstlerine ve çalışma arkadaşlarına karşı gösterdiği nezaket ve saygı olmuştur. En az memnuniyet ise $\bar{X}=4,53$ ile öğrencilerin "Mesleği ile ilgili temel kavramları bilme" unsuru olmuştur. Bahar dönemi içerisinde ise en fazla memnuniyet $\bar{X}=4,94$ ile öğrencilerin "İş yeri kurallarına uyma kriteri" olurken en az memnuniyet ise $\bar{X}=4,59$ ile öğrencilerin "Fiziki ve zihinsel yorgunluğa dayanıklılık" kriteri olmuştur.

Araştırmanın Hipotezleri ve Bulguları

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin ve işletme yöneticilerin 3+1 İME uygulamasına yönelik memnuniyetlerinin belirlenmesidir. Bu bilgiler ışığında, aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma ile ilgili Hipotezler şu şekildedir:

H1: Öğrencilerin cinsiyeti ile İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H2: Öğrencilerin eğitim aldıkları program ile İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H3: Öğrencilerin İME uygulaması yapıldığı dönem ile memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H4: İşyerlerinin öğrencilerin eğitim aldıkları programlara göre İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H5: İşyerlerinin öğrencilerin İME uygulaması ile memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H6: İşyerlerinin İME uygulamasının yapıldığı dönem ile öğrenci memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Araştırmanın Bulguları

H1: Öğrencilerin Cinsiyeti ile İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre İME uygulamasından memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan Mann-Whitney U testine göre; ($p=0,05<0,157$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. H1 hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin cinsiyeti ile iş yerinden memnuniyet arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

H2: "Öğrencilerin eğitim aldıkları program ile İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır."

Bu çalışmada İME uygulamasının öğrencilerin eğitim aldıkları program ile memnuniyet algı düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır" şeklinde kurulan Hipotez 1, Çizelge 10'da hazırlanmış olan bulgulara göre değerlendirilmiştir. Öğrencilerin programlara göre İME uygulaması memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan Kruskal-Wallis H Testine göre; ($p=0,05<0,08$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. H2 hipotezi reddedilmiştir. Aynı zamanda programlara göre iş yerinden memnuniyet arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

H3: Öğrencilerin İME uygulaması yapıldığı dönem ile İME uygulamasından memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Öğrencilerin İME uygulamasını yaptıkları dönem ile İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan Mann-Whitney U testine göre; ($p=0,05<0,651$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. H3 hipotezi reddedilmiştir. Ayrıca Öğrencilerin İME uygulamasını yaptıkları dönem ile işletmeden memnuniyetleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

H4: İşyerlerinin öğrencilerin eğitim aldıkları programlara göre İME uygulaması memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

İşyeri yöneticilerinin programlara göre İME uygulaması memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan Kruskal-Wallis H Testine göre; ($p=0,05<0,01$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. H4 hipotezi kabul edilmiştir.

Çizelge 10. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İME Uygulaması Memnuniyetine Göre Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)
Table 10. Comparison of Students' Satisfaction with VEE Application by Gender (Mann-Whitney U Test)

Cinsiyet	N	S.O	S.T	U	Z	p
Kadın	183	112,94	20668	3832,00	-1,415	,157
Erkek	47	125,47	5897			

$p<0,05^*$

Çizelge 11. Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Program İle İME Uygulaması Memnuniyetine Göre Karşılaştırılması (Kruskal-Wallis H Testi)
Table 11. Comparison of Students According to Satisfaction with the Program They Study in and VEE Application (Kruskal-Wallis H Test)

Program	N	S.O	sd	X ²	p
Elektrik	35	92,34			
Hibrid ve Elektrikli Taşıtlar Teknolojisi	26	109,13			
İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi	16	123,25			
Bilgisayar Teknolojileri	38	131,72			
Elektronik Teknolojisi	12	98,63			
Elektronik ve Haberleşme Teknolojisi	6	109,67			
Gıda Teknolojisi	22	118,25	11	17,727	0,088
İnşaat Teknolojisi	22	131,77			
Makine	25	106,34			
Kaynak Teknolojileri	20	125,63			
Endüstriyel Kalıpcılık	1	49,50			
Tekstil Teknolojisi	7	136,50			

p<0,05*

Çizelge 12. Öğrencilerin Eğitim Dönemlerine Göre İME Uygulaması Memnuniyetlerinin Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)
Table 12. Comparison of Students' VEE Application Satisfaction According to Education Periods (Mann-Whitney U Test)

Dönem	N	S.O	S.T	U	Z	p
Güz	164	114,48	18774	5244,00	-,452	,651
Bahar	66	118,05	7791			

p<0,05*

Çizelge 13. İşyerlerinin Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Program İle İME Uygulaması Memnuniyetine Göre Karşılaştırılması (Kruskal-Wallis H Testi)

Table 13. Comparison of Workplaces According to Students' Satisfaction with the Program They Study in and VEE Application (Kruskal-Wallis H Test)

Program	N	S.O	sd	X ²	p
Elektrik	35	103,56			
Hibrid ve Elektrikli Taşıtlar Teknolojisi	26	119,42			
İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi	16	122,63			
Bilgisayar Teknolojileri	38	133,58			
Elektronik Teknolojisi	12	96,25			
Elektronik ve Haberleşme Teknolojisi	6	99,50			
Gıda Teknolojisi	22	120,48	11	24,023	0,013
İnşaat Teknolojisi	22	111,27			
Makine	25	132,06			
Kaynak Teknolojileri	20	88,78			
Endüstriyel Kalıpcılık	1	136,50			
Tekstil Teknolojisi	7	104,79			

p<0,05*

H5: İşyerlerinin İME uygulaması yapıldığı dönem ile İME memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

İşletmelerin dönemlere göre memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan Mann-Whitney U testine göre; (p=0,05<0,000) anlamlı bir farklılık göstermektedir. H5 hipotezi kabul edilmiştir.

H6: İşyerlerinin İME uygulaması yaptıkları dönem ile Öğrenci memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

İşletmelerin dönemlere göre öğrencilerden memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan Mann-Whitney U testine göre; (p=0,05<0,000) anlamlı bir farklılık göstermektedir. H6 hipotezi kabul edilmiştir.

Çizelge 14. Öğrencilerin İME Uygulaması yaptıkları Dönem ile İME Uygulaması Memnuniyetlerinin Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Table 14. Comparison of Students' Satisfaction with İME Application in the Period in which they applied VEE (Mann-Whitney U Test)

Dönem	N	S.O	S.T	U	Z	p
Güz	164	107,73	17667	4137,00	-4,161	,000
Bahar	66	134,82	8898			

p<0,05*

Çizelge 15. İşletme Yöneticilerinin Eğitim Dönemlerine Göre Öğrencilerden Memnuniyetlerinin Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Table 15. Comparison of Business Managers' Satisfaction with Students According to Education Periods (Mann-Whitney U Test)

Dönem	N	S.O	S.T	U	W	Z	p
Güz	164	111,33	18258	4728,00	18258,0	-2,254	,000
Bahar	66	125,86	8307				

p<0,05*

Sonuç

Üniversiteler toplumların bilimsel, sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik açıdan kalkınmasında en temel kurumlardan biridir. Ülkenin ticaret, sanayi, tarım, bilişim ve hizmet sektörüne yönelik nitelikli işgücü ihtiyacını karşılayan üniversiteler özellikle meslek yüksekokulları ile sektörün ara eleman ihtiyacını gidermektedir. Meslek yüksekokullarında verilen eğitimler hem teorik hem de uygulamalı olmaktadır. Bu uygulamalar çoğu zaman okul içerisinde ki atölyelerde yapılmaktadır. Ayrıca yaz dönemlerinde öğrenciler iş dünyasında staj adı altında uygulamalı eğitimler almaktadır. Kazu, (1996) okul-endüstri işbirliğinin istihdam üzerindeki öneminde özellikle usta – çırak ilişkisinin ve buna okul yöneticilerinin eklenmesi iş sahiplerine bu desteğin verilmesindeki önemi çalışmasında vurgulamıştır.

Küçüköksel ve Akpınar, (2016: 9) yapmış olduğu araştırmada “MYO öğrencileri öğrenim sürecinde yeterince staj imkânı bulmakta mıdır?” sorusuna katılımcıların yaklaşık %49’u olumsuz yanıt vermiştir. Ankete katılan öğrenciler daha uzun süreli ve etkin bir staj istediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler bir aylık süre içerisinde yapılan stajın kendilerine ve işletmeye herhangi bir faydasının olmadığını ve bu süre içerisinde yapılan stajlarda mesleğini uygulamalı olarak öğrenemediklerini vurgulamışlardır. Meslek yüksekokullarında bu sürenin kısa olması sebebi ile YÖK tarafından “3+1 işletmede mesleki eğitim uygulaması” modeli geliştirilmiştir. Bu sistemden öğrencilerin ve işletmelerin memnuniyetlerini belirlemek amacı ile İnönü Üniversitesi Malatya OSB MYO yüksekokulunda İME uygulamasına katılan 230 öğrenci ve 230 işletme yöneticisi ile anket uygulanmıştır. Bu araştırma kapsamında öğrencilerin ve işletme yöneticilerinin İME uygulaması açısından memnuniyetlerinin belirlenmesi ve bu memnuniyetin cinsiyet, program ve eğitim dönemleri kapsamında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konması amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada, öğrencilerin, İME uygulaması yaparken mesleğin gerektirdiği eğitimin son derece önemli olduğunun farkında olmaları kariyerleri için oldukça iyi bir gelişmedir. Öğrenciler, bir yandan İME uygulamasından memnun olmaları ve bir yandan

ise İME uygulaması yaptıkları işletmelerden memnun olduklarını belirtmeleri öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki hedeflerini şimdiden farkında olduklarını göstermektedir.

Bu araştırma kapsamında altı hipotez bulunmakta ve bu hipotezlerden üç tanesi öğrencilerin memnuniyet algısı iken üç tanede işletme yöneticilerinin memnuniyet algısını oluşturmaktadır. Öğrencilere yönelik yapılan hipotezler anlamlı olmamakla beraber reddedilirken işletme yöneticilerine yönelik hipotezler anlamlı olduğundan dolayı kabul edilmiştir. Araştırma verilerinde öğrencilerin cinsiyet, program ve eğitim dönemlerinin İME uygulamasına yönelik memnuniyet düzeylerinin farklılaşmadığı görülürken işletme yöneticilerinin ise öğrencilerin programlarına ve eğitim dönemlerine göre İME uygulamasından memnuniyetleri arasında anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerin cinsiyet, program ve eğitim dönemlerinin İME uygulamasına yönelik memnuniyet düzeylerine etkisi olmazken işletme yöneticileri için öğrencilerin programlarına ve eğitim dönemlerine göre İME uygulaması memnuniyetlerine etkilerinin olduğu araştırma verilerinde ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada ayrıca öğrenci ve işletme yöneticilerinin İME uygulamasından memnuniyeti ve bu memnuniyetin istihdam edilebilirliğe etkisi arasındaki ilişki incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin İME uygulamasından memnuniyeti %88,2 ve iş yerinden memnuniyeti ise %92,2’dir. İşletmelerin İME uygulamasından memnuniyeti %96,5 ve İME uygulamasına katılan öğrencilerden memnuniyeti ise %97 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin istihdam edilme istekleri %73 iken İME uygulamasına katılan öğrencilerin %52,6’sına iş teklifi yapılmış ve öğrencilerin %20,9’u yapılan bu iş teklifini kabul ettiğini belirtmişlerdir. İME uygulamasındaki memnuniyetin istihdama etkisinin yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan araştırma verisine göre öğrencilerin İME uygulamasından memnuniyet durumlarının iş teklifini kabul etme durumlarını %98 olumlu etkilemektedir.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin genel olarak işletmelerden olumlu yönde memnuniyetlerini belirtirken 5’li likert ölçeğine göre en yüksek düzeyde katılımı $\bar{X}=4,71$ ile

“işyerindeki arkadaşları ile uyumlu bir ekip çalışması içinde bulunma özelliği olmuştur. Öğrencilerin en düşük ortalama ile katıldıkları ifade ise $\bar{X}=4,37$ ile İME uygulaması yaptıkları işletmenin “uzun vadeli kariyer hedeflerine uygun bir iş yeri olması” ile ilgilidir. Öğrencilerin memnuniyet durumlarına eğitim dönemlerine göre bakıldığında ise güz döneminde en fazla memnuniyet $\bar{X}=4,72$ ile “İşletmenin öğrencilerin sorunlarına ve önerilerine karşı duyarlılığı olmuştur. Bahar dönemindeki öğrencilerin memnuniyet düzeylerinde en yüksek düzeyde katılımı $\bar{X}=4,77$ ile “Maaş ödemesinin zamanında yapılması” olmuştur. Öğrencilerin dönemsel olarak işletme memnuniyetlerinin farklı olduğu görülmektedir. Araştırma verilerinde öğrencilerin işletmelerde ekip çalışmasına uyum sağladıkları görülürken İME uygulaması yaptıkları işletmelerin ikametgah yerlerine uzaklığı, askerlik ve polislik gibi farklı hedeflerinin olması ile akademik kariyer düşünceleri gibi unsurlardan dolayı kendileri için uzun vadeli bir çalışma ortamı olarak görmemektedir.

İşletme yöneticilerinin öğrencilere yönelik memnuniyet boyutları incelendiğinde 5’li likert ölçeğine göre en yüksek memnuniyet ortalamasının $\bar{X}=4,93$ ile öğrencilerin “üstlerine ve çalışma arkadaşlarına gösterdiği nezaket ve saygı” konusunda olduğu en düşük memnuniyet ise $\bar{X}=4,56$ ile “mesleği ile ilgili temel kavramları bilme” unsuru olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin en yüksek katılım gösterdikleri ekip çalışması içinde olmaları unsurunu işletme yöneticilerinin de desteklediği görülmektedir. Öğrencilerin mesleki ve teknik eğitim kavramlar konusunda istenilen düzeyde okuldan teorik eğitim almadığı işletme yöneticileri tarafından belirtilmiştir. Mesleği ile ilgili temel kavramlar konusunda eksiklik ise sırası ile elektronik ve haberleşme, gıda teknolojisi ve inşaat teknolojisi programlarında olmuştur. Mesleki ve teknik eğitimin yeterince gelişmemesinin birçok nedeni bulunmaktadır.

Aileler, çocuklarını tıp, hukuk ve mühendislik fakülteleri gibi yükseköğretim programlarında okutabilmeleri için çoğunlukla Özel kolejler ile Fen ve Anadolu liseleri gibi okulları tercih etmektedir. Bunun sonucunda, akademik açıdan anlama kabiliyeti yüksek olan öğrenciler genel liselere yönlendirmeleri yapılırken akademik ve öğrenme düzeyleri düşük olan öğrenciler ise hiç olmasa bir meslek sahibi olsun düşüncesiyle meslek liselerine tercihleri yapılmıştır. Bu durum meslek yüksekokulları içinde geçerli olmaktadır. OSYM puanları en düşük olan öğrenciler meslek yüksekokullarına kayıt yaptırmaktadır. Bu da meslek liseleri ile yüksekokullarının kalitesini olumsuz etkilemektedir. Bununla beraber mesleki teknik okul mezunları işgücü piyasasının istediği niteliklere sahip olmamasından dolayı ya düşük ücretler ile çalıştırılıp belli bir süre işi öğrenmeleri istenmekte yâda istihdam edilmemektedir. Bu durum iş dünyasında nitelikli ara eleman açığının her geçen gün daha da artırmıştır. Ayrıca dünya genelinde yaşanan ekonomik krizler ülkeyi de etkilemekte ve son yaşanan pandemi süreci ile birlikte artan enflasyon ile beraber istihdam maliyetleri de artmaktadır. Bundan dolayı işletme yöneticileri üç kişinin yapacağı bir işi bir kişiden beklemeye ve istihdam maliyetlerini azaltma yoluna gitmektedir. Bu olumsuz durum beş yıllık kalkınma planlarında da ele alınmakta ve kalıcı çözümler tam anlamı ile bulunamamaktadır. YÖK ve MEB tarafından yapılan yeni düzenlemeler ile mesleki ve teknik eğitime başta uygulama çalışmaları olmak üzere birçok açıdan köklü değişiklikler yapıldığı ve öneminin daha iyi anlaşıldığı görülmektedir.

Yapılan alan yazın sonucunda çalışmanın sonucunu destekleyecek ve katkıda bulunacak bilimsel çalışmalar mevcuttur. Örneğin Özkan ve Alan (2022) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin %84,4’ünün okulda almış oldukları teorik bilgileri 3+1 İME uygulaması ile pekiştirme ve geliştirme imkânları bulduklarını ve bu uygulamadan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Çolaksel (2019), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi bünyesindeki 181 öğrenci ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada 3+1 işyeri eğitimi uygulamasından memnuniyeti %82 olarak tespit etmiştir. Bu çalışma ile benzer şekilde öğrencilerin İME uygulamasından memnuniyetinin yaklaşık sonuçlarda olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada ek olarak işletmelerin İME uygulamasından memnuniyeti %96,5 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın daha önce yapılmış olan bilimsel çalışmalar ile benzerlik gösterdiği ve öğrencilerin bu uygulamalı eğitim sisteminden genel olarak memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin İME uygulaması yaptıkları işletmede çalışmaya devam istekleri ve bu işletmeleri diğer arkadaşlarına tavsiye etmeleri İME ve işletmeden memnuniyetlerini göstermektedir. Öğrencilerin memnuniyetlerini olumsuz etkileyen durumlarında olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ve işletme yöneticilerinin memnuniyet algılarının düşük olduğu konularda düzenlemeler yapılmalıdır. Özellikle meslek yüksekokullarının eğitim-öğretim planları, ders içerikleri ve sosyal etkinlikleri iş dünyasının ihtiyaçları doğrultusunda olmalıdır. Bu alanlarda yapılacak düzenlemeler ile iş dünyasının nitelikli eleman bulması ve öğrencilerin de işletmelerde istihdamları daha da kolaylaşacaktır. 3+1 uygulamalı mesleki eğitiminin genel bir tanıtımının yapılması ve ülkedeki tüm meslek yüksekokullarına uygulanması önerilmektedir. İME uygulamasının tüm ülke genelindeki MYO’larına benimsenmesi ve iş dünyası ile işbirliğinde olunması için mesleki sivil toplum örgütlerine yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri yapılmalıdır.

Ayrıca meslek yüksekokullarında 3+1 sisteminin başarısından dolayı meslek yüksekokullarında uygulamalı eğitim, bir eğitim yılı içerisinde tam zamanlı olmalıdır. Bu düşünce doğrultusunda meslek yüksekokullarının eğitim sürelerinin 2+1 sistemi ile üç yıl olması ve iki yıl boyunca teorik eğitimin verilmesi bir yıl boyunca ise uygulamalı eğitim yapılması önerilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda genç istihdamı artırmak amacı ile her ay ödenen asgari ücretin %30’u kadar ücrette işverenin yükünün kaldırılması ve üçüncü sınıf sonunda başarılı olan kalfaların son yılda aldıkları ücrette iyileştirme yapılarak asgari ücretin %50’sine çıkartılması 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu’nda kararlaştırılmıştır. Hem öğrenciler hem de işletme açısından çok daha cazip hale getirilen bu sistemin YÖK’ bağlı on lisans ve lisans öğrencileri içinde gerçekleşmesi işletme memnuniyetini artıracığı düşünülmektedir.

İşletmede mesleki eğitim uygulamalarına katılan öğrencilere yönelik olarak iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigorta yapılmaktadır. Bu sigorta sistemine yeni bir düzenleme yapılması ve bu sigortanın emeklilikte de sayılması öğrencilerin memnuniyetini artıracaktır.

Malatya OSB MYO’unda yapılan bu çalışmanın tüm 3+1 sistemi ile eğitim veren OSB MYO’larında yapılması ile daha genel çıkarımlar elde edilecektir. Çalışma sonuçlarının, 3+1 İME uygulaması için yapılacak araştırmalara birçok açıdan fayda sağlayacağı da düşünülmektedir.

Extended Abstract

With this study, the changes in the application systems of vocational schools in Türkiye in the last ten years were investigated. By scanning the national and international literature, studies on student/institution satisfaction were examined and variables affecting student satisfaction in higher education institutions were determined. As a result of the literature, it has been observed that students have problems being employed after graduation and gaining sufficient vocational and technical knowledge because vocational schools do not sufficiently support theoretical knowledge with practical training. Because the business world expects well-equipped and educated people with the highest level of competence from the personnel it wants to employ, students graduating from relevant departments also want to have a job under good conditions and enter the business world with the vocational training they receive (Yumurtacı, 2018: 232). According to Kayaalp (2018), the main reason for this problem is that the internship period in Vocational Schools is not functional enough and Vocational Schools lack equipment. The need for qualified intermediate staff in Türkiye and the high number of unemployed university graduates indicate that vocational and technical education is not given sufficient importance. The first interaction of vocational and technical education high school and vocational school students with the business world and the school period generally begins with the internship practices they do for 15 to 30 days during the summer periods (Dilay, 2015:1). Since this period is short and educators go on vacation during the summer periods, some problems occur in inspections. Especially since the internship period is short and the student is seen as temporary personnel, the expected contribution from the internship is not at the desired level (Kaya, 2014: 351). In order to solve this problem, a new perspective for internship practice has been developed as a result of the studies carried out by YÖK in 2011 in order to enable students to spend their practical training more efficiently and to solve the qualified personnel problem of the business world. The foundations of a qualified workforce were laid with the 3+1 model developed by YÖK and implemented for the first time at Sakarya University (Özkan and Alan, 2022: 154). This model was implemented as a pilot study in OIZ Vocational Schools and due to its success, it has recently started to be gradually implemented in all vocational schools. In their research, Küçüköksel and Akpınar (2016:9) asked, "Do vocational school students find enough internship opportunities during their education?" Approximately 49% of the participants answered the question negatively. Students who participated in the survey stated that they wanted a longer and more effective internship. Students emphasized that the one-month internship did not benefit them or the business and that they could not learn their profession practically during the internships during this period. Since this period is short in vocational schools, the "3+1 vocational education application in enterprises" model was developed by YÖK. In order to determine the satisfaction of students and businesses with this system, a survey was conducted with 230 students and 230 business managers who participated in the VEE application at İnönü University Malatya OIZ Vocational School. Within the scope of this research, it was aimed to determine the satisfaction of students and business managers in terms of VEE application and to reveal whether this satisfaction differs significantly within the scope of gender, program and education

periods. According to the research, students' awareness that the education required by the profession is extremely important while practicing VEE is a very good development for their careers. The fact that students are satisfied with the VEE application while also stating that they are satisfied with the businesses where they use VEE, shows that the students are already aware of their professional goals for the future. In the research data, it was observed that the satisfaction levels of the students regarding the VEE application did not differ according to gender, program and education periods. While business managers showed significant differences in satisfaction with the VEE application according to the students' programs and education periods. As a result, while students' gender, program and education periods do not have an effect on their satisfaction level with VEE application, it has been revealed in the research data that for business managers, there are effects on students' satisfaction with VEE application according to their programs and education periods. This study also examined the relationship between student and business managers' satisfaction with the VEE application and the effect of this satisfaction on employability. According to the research results, students' satisfaction with the VEE application is 88.2%, and their satisfaction with the workplace is 92.2%. It is seen that the satisfaction of the businesses with the VEE application is 96.5% and the satisfaction of the students participating in the VEE application is 97%. While the students' willingness to be employed was 73%, 52.6% of the students who participated in the VEE application were offered a job and 20.9% of the students stated that they accepted this job offer. It has been observed that satisfaction with the VEE application has a high impact on employment. According to research data, students' satisfaction with the VEE application has a 98% positive impact on their acceptance of a job offer. Families mostly prefer private colleges and schools such as Science and Anatolian high schools to send their children to higher education programs such as medicine, law, and engineering faculties. As a result, students with high academic understanding skills were directed to general high schools. While students with low academic and learning levels were preferred to vocational high schools with the idea that they would at least have a profession. This is also valid for vocational schools. Students with the lowest OSYM scores enrol in vocational schools. This negatively affects the quality of vocational high schools and colleges. However, since vocational technical school graduates do not have the qualifications required by the labor market, they are either employed for low wages and asked to learn the job for a certain period of time, or they are not employed. This situation has increased the shortage of qualified intermediate staff in the business world day by day. In addition, the economic crises experienced around the world also affect the country, and employment costs also increase with the increasing inflation due to the recent pandemic process. For this reason, business managers expect one person to do the job of three people and try to reduce employment costs. This negative situation is also addressed in five-year development plans and permanent solutions cannot be fully found. With the new regulations made by YÖK and the Ministry of Education, it is seen that radical changes have been made in many aspects of vocational and technical education, especially in application studies, and its importance is better understood. As a result of the literature, there are scientific studies that will support and contribute to the results of the study. For example, Özkan and Alan (2022) stated

in their study that 84.4% of the students had the opportunity to reinforce and develop the theoretical knowledge they received at school with the 3+1 VEE application and that they were satisfied with this application. Çolaksel (2019), in his study conducted with 181 students at Sakarya University of Applied Sciences, found satisfaction with the 3+1 workplace training application to be 82%. Similar to this study, it was observed that students' satisfaction with the VEE application was approximately equal to the results. In addition, in the study, the satisfaction of businesses with the VEE application was determined to be 96.5%. It was concluded that the study was similar to previous scientific studies and that the students were generally satisfied with this applied education system. Students' desire to continue working in the enterprise where they applied VEE and recommending these enterprises to their other friends shows their satisfaction with VEE and the business. It seems that students are in situations that negatively affect their satisfaction. Regulations should be made on issues where students' and business managers' satisfaction perceptions are low. In particular, education plans, course contents and social activities of vocational schools should be in line with the needs of the business world. With the regulations to be made in these areas, it will be easier for the business world to find qualified personnel and for students to be employed in businesses. It is recommended to make a general introduction of 3+1 applied vocational education and implement it in all vocational schools in the country. Promotion and information activities should be

carried out for professional non-governmental organizations in order to ensure that VEE practice is adopted by vocational schools across the country and to cooperate with the business world.

In addition, due to the success of the 3+1 system in vocational schools, practical training in vocational schools should be full-time within one academic year. In line with this idea, it is recommended that the education period of vocational schools should be three years with the 2+1 system, and theoretical education should be given for two years and practical training should be provided for one year.

In order to increase youth employment in schools affiliated with the Ministry of National Education, the employer's burden of 30% of the minimum wage paid every month should be removed and the wage earned by successful journeymen at the end of the third grade should be improved in the last year and increased to 50% of the minimum wage, Vocational Education Law No. 3308. It is thought that this system, which has become much more attractive for both students and businesses, will increase business satisfaction among undergraduate and graduate students affiliated with YÖK.

Insurance is provided against work accidents and occupational diseases for students participating in vocational training practices in the enterprise. Making a new regulation in this insurance system and counting this insurance in retirement will increase the satisfaction of students.

Katkı Oranları ve Çıkar Çatışması / Contribution Rates and Conflicts of Interest

Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.	Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited
Yazar Katkıları	Çalışmanın Tasarlanması: MÖ (%100) Veri Toplanması: MÖ (%100) Veri Analizi: MÖ (%100) Makalenin Yazımı: MÖ (%100) Makale Gönderimi ve Revizyonu: EKK (%100)	Author Contributions	Research Design: MO (%100) Data Collection: MO (%100) Data Analysis: MO (%100) Writing the Article: MO (%100) Article Submission and Revision: MO (%100)
Etik Bildirim	iibfdergi@cumhuriyet.edu.tr	Complaints	iibfdergi@cumhuriyet.edu.tr
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.	Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.	Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.	Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0

Kaynakça

- Alpar, R. (2011). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altbach, Philip G, Reisberg, Liz & Rumbley, Laura E. (2009). Trends in global higher education: tracking an academic revolution, report prepared for the UNESCO 2009 world conference on higher education, UNESCO publishing, ss 779-796, Paris
- Arpat, B., Kalfa, V., Akşit, A. & Çamurdan, B. (2017). Meslek Yüksekokullarında nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamada yeni arayışlar: 3+1 işbaşı eğitim modeli Honaz Meslek Yüksekokulu örneği, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Ankara
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelik, F. & Ağaçdelen E. (2015). Genç istihdamı bağlamında mesleki eğitim ve sektör ilişkisinin önemi, UMYOS2015, 4.Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu
- Çolaksel, M. (2019). 3+1 eğitim modelinin turizm öğrencilerinin mesleki gelişimlerine etkisi: Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Sakarya
- Dikmen, M. & Baysal, H. (2017). Üniversite sanayi işbirliği kapsamında teknoloji fakültesi işyeri eğitimi modeli üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sürdürülebilir Mühendislik ve Teknoloji Dergisi*, 1 (1), ss.35-46.
- Dilay, Y., Özkan, A. & Kilit, M. (2015). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Makine Programı öğrencilerinin staj yapma eğilimlerinin belirlenmesi, 4th International Vocational Schools Symposium, 21-23 Mayıs, 2015, Yalova, ss.1-8.
- Doğan, H. (2019). Mesleki ve teknik eğitimin ilkeleri ve gelişmesi. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 16 (1), ss. 167-181
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın
- Kaya, A. (2014). Meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin eğitim öğretim ve geleceğe yönelik düşünceleri. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), ss. 349-356
- Kayaalp, K. (2018). Ön lisans mezunu öğrencilerinin almış oldukları eğitim ve istihdam ilişkisine yönelik bir araştırma: SDÜ Uluborlu Selahattin Karasoy Meslek Yüksekokulu örneği. *Teknik Bilimler Dergisi*, 8 (1), ss. 34-42
- Kazu, İ. Y. (2000). Koordinatör öğretmen yetiştirmeye yönelik bir model yaklaşımı, E.E.Ü Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 ss. 94-98
- Kazu, İ. Y. (1996). "Okul-endüstri işbirliğinde istihdam sektörünün beklentileri (Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya illeri örneği)", *F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, ss.253 - 260
- Kılıç, A. & Kuyumcu, A. (2008). Teknik eğitim fakültelerinin öğrenci kaynakları. 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Küçüköksel N. & Akpınar, T. (2016). İstihdam odaklı mesleki eğitime yönelik sorunlar, talep ve beklentiler, *Tekirdağ SMMM Odası Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 6, Tekirdağ.
- Milli Eğitim Bakanlığı.(2022). Milli Eğitim İstatistik Verileri, MEB örgün eğitim veileri, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2021_2022.pdf
- Ozan, M. S. & Yolcu, F.S. (2022). "Kurumsal iletişim: Kavramsal bir değerlendirme", *International Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:7, Issue:41; ss:984-987.
- Özdemir, E. (2011). Alman mesleki eğitim sisteminde özel sektörün rolü ve ülkemiz mesleki eğitim ve oda sistemi için çıkarımlar. Avrupa Birliği Dairesi TOBB AB Daire Başkanlığı.
- Özer, M. (2020). Türkiye'nin mesleki eğitim ile imtihanı - Mesleki eğitimde paradigma değişimi. Ankara: *Maltepe Üniversitesi Yayınları*.
- Özkan, T. & Alan, B. (2022). Meslek yüksekokullarında 3+1 modeli kapsamında iş yeri uygulaması ve öğrenci kazanımları, *TÜBA Yükseköğretim Dergisi*, 12 (1), ss.153-167.
- Sarıbıyık, M. (2013). Meslek yüksekokullarında nitelikli işgücü yetiştirmek için 3+1 eğitim modeli. *Apjes Acedemic Platform Journal of Engineering and Science*, ss.39-41.
- Tektaş, N., Yayla, A., Sarıkaya, A., Polat Z., Tektaş, M. & Özceviz, N. (2016). Ön Lisans öğrencilerinin staj uygulamalarının değerlendirilmesi, Marmara üniversitesi örneği, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (36), 310-318
- Uçar, C., & Özerbaş, M. A. (2013). Mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (36), 310-318
- Yumurtacı, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin iş bulma sürecine ilişkin beklentileri bağlamında emeklilik öngörülerinin belirlenmesi: bir alan araştırması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (1), 231-253
- YÖK. (2019). İşletmede mesleki eğitim uygulayan MYO'larının açılması, <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-anasayfa.php>, Erişim Tarihi, 12.11.2023
- YÖK. (2022). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, <https://istatistik.yok.gov.tr/>, Erişim Tarihi, 07.12.2023